

Leo Trotskij

En smygande revolution¹

april 1919

Den tyska revolutionen har klara likheter med den ryska. Men inte mindre lärorika är olikheterna. I början av oktober² ägde en ”februarirevolution” rum i Tyskland. Redan två månader senare genomgick det tyska proletariatet sina ”julidagar”,³ dvs deltog i de första öppna sammandrabbningarna med de borgerliga-försonliga imperialistiska styrkorna, på en ny ”republikansk” grundval. I Tyskland, liksom i vårt land, var julidagarna vare sig ett organiserat uppror eller en avgörande strid som inletts spontant. Det var den första stormiga manifestationen, en ren yttring av klasskampen, som skedde på den mark som revolutionen hade erövrat och manifestationen beledsagades av sammandrabbningar mellan förtruppsavdelningarna. I vårt land tjänade och hjälpte erfarenheterna av julidagarna proletariatet att ytterligare koncentrera sina styrkor under de organiserade förberedelserna inför den avgörande striden. Efter det att spartakisternas första öppna revolutionära manifestation hade krossats och efter det att deras ledare hade mördats, följde i Tyskland ingen andhämtningspaus, praktiskt taget inte en enda dag. En serie strejker, uppror, öppna strider förekom på olika ställen över hela landet. Knappt hade regeringen Scheidemann lyckats återställa ordningen i Berlins förorter, förrän de tappra gardisterna, som ärvts från Hohenzollern, måste skynda till Stuttgart eller Nürnberg. Essen, Dresden och München blev i tur och ordning skådeplatser för blodiga inbördeskrig. Varje ny seger för Scheidemann blir endast utgångspunkt för ett nytt uppror av Berlins arbetare. Det tyska proletariatets revolution har blivit utdragen och smygande till sin karaktär, och vid första ögonkastet kan detta framkalla farhågor om att de härskande skurkarna kanske kan lyckas med att bit för bit tömma den på blod genom otaliga skärmytslingar. Samtidigt tycks följande fråga med automatik ställas: Har inte rörelsens ledare kanske gjort allvarliga taktiska misstag som hotar hela rörelsen med undergång?

För att förstå den tyska proletära revolutionen får man inte bedöma den enbart utifrån en analogi med den ryska oktoberrevolutionen, utan genom att ta utvecklingen av Tysklands egna inrikes förhållanden som utgångspunkt.

Historien har gestaltat sig som så att under det imperialistiska krigets epok visade sig den tyska socialdemokratin – och detta kan nu konstateras helt objektivt – vara den största kontra-revolutionära faktorn i världshistorien. Men den tyska socialdemokratin är ingen olyckshändelse; den föll inte från himlen, utan skapades genom den tyska arbetarklassens kraftansträngningar under flera årtionden av oavbrutet uppbygge och anpassning till de villkor som rådde i den kapitalistiska Junker-staten. Ur den proletära miljön drog partiorganisationen och de fackföreningar som var knutna till socialdemokratin till sig de mest framstående, energiska elementen som sedan formades psykologiskt och politiskt. När så kriget bröt ut, och

¹ Den tyska revolutionens nederlag, eller rättare sagt den serie av nederlag (1918-19, 1921, 1923), vilka ledde fram till det förkrossande nederlaget 1933 (Hitlers makttillträde), var den enskilt mest avgörande händelsen mellan de två världskrigen. I sin självbiografi citerar Trotskij ett brev han skrev till SUKP:s politbyrå 1928: ”Ända sedan 1923, det vill säga sedan den tyska revolutionens makalösa sammanbrott, har partiets leninistiska del utsatts för en skur av slag. Slagen har blivit allt hårdare i takt med det internationella och sovjetiska proletariatets fortsatta nederlag, vilka har orsakats av det opportunistiska [stalinistiska] ledarskapet.” ([Mitt liv](#), sid 344, marxistarkiv.se) Världens arbetarklass och mänskligheten som helhet, har betalat ett fruktansvärt pris för den tyska revolutionens nederlag och alla andra katastrofer som framförallt skapats av den stalinistiska ledningen och dess avgrundsdjupa förräderi.

² I oktober 1918 ledde det tyska militära nederlaget till att sjömannens uppror i Hamburg, republikens utropande i München osv. Denna serie av händelser tvingade till slut kejsaren att abdikera.

³ Hänvisningen här gäller den berömda demonstration som Petrograds arbetare och soldater genomförde 3-5 juli 1917. För vidare detaljer se Trotskij's [Ryska revolutionens historia del 2](#), kapitel I och II.

följaktligen stunden var inne för dess största historiska prövning, visade det sig att den officiella arbetarklassorganisationen inte handlade och reagerade som proletariats kamporganisation mot den borgerliga staten, utan som borgarstatens hjälporgan, skapat för att hålla ordning på proletariatet. Arbetarklassen var paralyserad, eftersom inte bara den kapitalistiska militärapparats tyngd kastade sig över den utan även dess egen partiapparat. Krigets umbäranden, dess segrar, dess nederlag bröt den tyska arbetarklassens förflamning, befriade den från det officiella partiets disciplin. Partiet splittrades. Men det tyska proletariatet förblev utan en revolutionär kamporganisation. Historien uppvisade återigen för världen en av sina dialektiska motsägelser: Just på grund av att den tyska arbetarklassen under den tidigare epoken hade slösat större delen av sin energi på ett självtillräckligt organisationsuppbygge, där den innehåft tätplatsen i Andra internationalen såväl när det gäller parti- som fackföreningsapparaten – under en ny epok, när den skulle övergå till öppen revolutionär kamp om makten, visades sig den tyska arbetarklassen just på grund av detta vara organisatoriskt ytterst försvarslös.

Den ryska arbetarklassen som åstadkom sin oktoberrevolution hade från den tidigare epoken fått ett ovärderligt arv i form av ett centraliserat revolutionärt parti. Den *narodniska* (populistiska) intelligentsians pilgrimsfärder bland bönderna; *narodnovoltsiernas* terroristiska kamp⁴; de marxistiska pionjärerens underjordiska agitation; de revolutionära utbrotten under detta århundradets första år, generalstrejken och barrikaderna i oktober 1905; den revolutionära ”parlamentarismen” under Stolypin-epoken⁵, som var intimt knuten till den underjordiska rörelsen – allt detta förberedde en mängd revolutionära ledare, härdade i kampen och förenade av det socialistiskt revolutionära programmet.

Historien överlämnade inte något liknande arv till den tyska arbetarklassen. Den tvingas inte enbart att kämpa om makten, utan även att skapa sin organisation och träna framtida ledare under själva kampens förlopp. Det är sant att under en revolutionär epok sker denna skolning i ett febrilt tempo, men det behövs icke desto mindre tid för att åstadkomma detta. I frånvaron av ett centraliserat revolutionärt parti med en kamplledning vars auktoritet är allmänt accepterad av de arbetande massorna; i frånvaron av ledande kämpande kärnor och ledare som är prövade i handling och testade genom erfarenheter inom alla den proletära rörelsens olika centra och områden; blev denna rörelse till karaktären av nödvändighet oregelbunden, kaotisk, smygande när den kom ut på gatorna. Dessa utbrott av strejker, uppror och strider utgör för närvarande den enda tillgängliga formen för att öppet mobilisera det tyska proletariatets krafter, befriade från det gamla partiets ok; och samtidigt utgör de under rådande förhållanden de enda möjligheterna att skola nya ledare och bygga det nya partiet. Det är rätt självklart att en sådan väg fordrar enorma ansträngningar och kräver oräkneliga offer. Men det finns inget

⁴ 1876 organiserade Rysslands revolutionära intellektuella, som kallade sig *Narodniki* (populister), ett parti ”*Zemlja i volja*” (Jord och frihet) i vilket motsägelsefulla politiska riktningar utvecklades. 1879 splittrades denna organisation i två partier: ”*Narodnaja Volja*” (Folkets frihet) och ”*Chorniji Peredel*” (Svart fördelning) under ledning av Plechanov. Anhängarna av *Narodnaja Volja*, kända som *Narodovoltsi* (en sammandragning av partiets namn) övergick mer och mer till individuell terrorism. Efter mordet på tsar Alexander II (1881) krossades deras organisation. Lenins bror, A.I. Uljanov, var medlem i detta parti och avrättades tillsammans med andra 1887 efter ett misslyckat mordförsök på tsar Alexander III. Plechanovs grupp flydde utomlands och utvecklades i riktning mot marxismen och bildade Rysslands första marxistiska organisation ”Gruppen för Arbetets frigörelse” i Schweiz (1883).

⁵ Epoken Stolypin täcker perioden med reaktion efter nederlaget för 1905 års revolution i Ryssland. Stolypin, en av de största feudala jordägarna, ledde den tsaristiska regeringen under denna period fram tills han mördades 1911. Hans favoritformel var: ”först pacifiering, därefter reformer.” ”Pacifiering” innebar ett befästande av enväldet genom pressensur, förbud mot fackföreningar, undantagstillstånd och omfattande utnyttjande av exekutionsplutonerna. Stolypins ”reformer” var ett försök att stabilisera det ryska samhället genom att på ett artificiellt sätt utveckla ”starka” bondeekonomier (*kulaker*) i landet. Alla hans försök både till ”pacifiering” och ”reformer” visade sig vara dödfödda.

val. Det är den enda väg som det tyska proletariatets klassuppror kan ta mot den slutliga segern.

Efter den Blodiga söndagen 9 januari 1905, då Petrograds arbetare och efter dem arbetarna i hela landet gradvis började förstå behovet av kamp och samtidigt insåg hur spridda deras styrkor var, följde en kraftfull men väldigt kaotisk strejkrörelse i landet. Klokhuvuden steg då fram för att fälla tårar över den energi den ryska arbetarklassen förbrukade och för att spå dess utmattning och revolutionens nederlag som ett resultat av detta. Men i verkligheten var de spontana, smygande strejkerna under vår- och sommarmånaderna 1905 de enda möjliga formerna för revolutionär mobilisering och organisatorisk skolning. Dessa strejker lade grunden för den stora oktoberstrejken och för upprättandet av de första sovjeterna.

Det finns en viss likhet mellan det som nu händer i Tyskland och den första ryska revolutionens period som jag nyss visat på. Men den tyska revolutionära rörelsen utvecklas naturligtvis på ojämförligt högre och mäktigare grundvalar. Medan det gamla officiella partiet har lidit fullständig bankrutt och förvandlats till ett reaktionens instrument innebär detta naturligtvis inte att det arbete partiet utträttat under tidigare epoker spårlöst har försvunnit. De tyska arbetarnas politiska och kulturella nivå, deras organisatoriska vanor och förmågor är enastående. Tiotusentals och hundratusentals arbetarledare, som under den tidigare epoken sugits upp av de politiska och fackliga organisationerna och som till synes assimilerats av dessa, uthärdade i verkligheten det våld som utövats mot deras revolutionära medvetande bara fram till en viss punkt. Under loppet av delvis öppna sammandrabbningar, genom denna revolutionära mobiliserings svåra umbäranden, under denna smygande revolutions hårda erfarenheter vaknar idag tiotusentals, tillfälligt förblindade, lurade och skrämde arbetarledare, och reser sig i sin fulla längd. Arbetarklassen söker fram dem, precis som de själva hittar sin plats i proletariatets nya kamp. Om Kautsky-Haases⁶ Oavhängiga partis historiska uppgift består i att så tvekan i regeringspartiets led och erbjuda en tillflykt för dess skrämde, desperata eller indignerade element, då kommer tvärtom den stormiga rörelse där våra spartakistiska bröder spelar en sådan heroisk roll, som ett resultat att leda till att det Oavhängiga partiet hela tiden kommer att raseras från vänster och till att partiets bästa och mest självupppoffrande element dras in i den kommunistiska rörelsen.

Svårigheterna, de delvisa nederlagen och det tyska proletariatets stora uppoffringar borde inte för ett ögonblick göra oss modfälda. Historien erbjuder inte proletariatet något vägval. Den envisa, oförminskade smygande revolutionen som om och om igen bryter ut, håller helt klart på att nå det kritiska ögonblicket då revolutionen, efter att ha mobiliserat och förberett alla sina styrkor för strid, kommer att utdela ett slutgiltigt dödande slag mot klassfienden.

Först publicerad i *Pravda* nr 85, 23 april 1919.

Översättning: *Per-Olov Eklund*

⁶ Haase – en av grundarna och ledarna för Tysklands Oavhängiga Socialistparti (USPD) bildat 1917. Före första världskriget var han den tyska socialdemokratins förste vice ordförande. Under den imperialistiska konflikten ledde han den ”moderata oppositionen” inom det tyska partiet. I mars 1917 blev han ordförande i Tysklands Oberoende Socialistpartis centralkommitté. Under spartakistupproret i januari 1919 försökte han spela rollen av ”fredsmäklare.” I oktober samma år mördades han på trappan till Riksdagen av en monarkistisk officer.

USPD drog sig ur Andra internationalen när Komintern bildades och inledde förhandlingar om inträde i den senare. 1920 när USPD räknade 800 000 medlemmar röstade dess kongress i Halle med två tredjedelars majoritet för att acceptera de ”21 villkoren” för att gå med i Tredje internationalen; varefter majoriteten av USPD förenade sig med det tyska kommunistpartiet. Minoriteten fortsatte existera som oberoende organisation ansluten till 2½ internationalen fram till 1922, då USPD återvände till det officiella socialdemokratiska partiets led, förutom en liten centristisk grupp under ledning av Ledebour.